

Список використаних джерел і літератури:

1. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
2. Махінов В. М. Вплив соціокультурного фактора на формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя / В. М. Махінов // педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2010. – Вип. 8. – С. 122–125.
3. Орбан-Лембрик Л. Е. Комунікативний простір міжособистісних відносин / Л. Е. Орбан-Лембрик // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – Вип. 4. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 130–136.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Структурно-функціональна модель спілкування: соціально-психологічний аспект аналізу / Л. Е. Орбан-Лембрик // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – 2004. – Вип. VI. – С. 104–114.
5. Осипова А. А. Манипуляції в общении и их нейтрализация: умей сказать „нет!“ / А. А. Осипова – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 220 с.
6. Пітерс Д. Д. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації / Д. Д. Пітерс ;[пер. з англ. А. Іщенка]. – К. : Академія, 2004 – 302 с.
7. Ромашина С. Я. Дидактические основы формирования культуры коммуникативного воздействия педагога : учеб. пособие / С. Я. Ромашина. – Барнаул : БГПУ, 2002. – 204 с.
8. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб. / І. М. Цимбалюк – К. : ВД „Професіонал”, 2004. – 304 с.

Анотація

Л.Н.Мотозюк

Роль педагогического коммуникативного воздействия в развитии личности современного студента

Автор статьи раскрывает отдельные особенности педагогического коммуникативного воздействия в обучающем и воспитательном процессе высших учебных заведений. Рассмотрено коммуникативный компонент педагогической деятельности, как основной способ воздействия на развитие личности современного студента. Выделены ключевые компоненты эффективности коммуникативного воздействия преподавателя на студентов.

Ключевые слова: *общение, коммуникация, педагогическое коммуникативное воздействие, развитие личности, студент.*

Summary

L.M.Motoziuk

The Role of Pedagogical Communicative Influence in the Development of the Modern Student

The author of the article reveals some peculiarities of pedagogical communicative influence in teaching and educational process in higher educational institutions. Communicative component of pedagogical activity, as the main way of influence onto the development of the modern student personality. The key components of the effectiveness of communicative influence of a teacher to the students are singled out.

Key words: *communication, pedagogical communicative influence, personality development, student.*

Дата надходження статті: „28” вересня 2012 р.

УДК 37.034

О.В.НЕВМЕРЖИЦЬКА,

докторант, кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Дрогобич Львівської області)

Християнський виховний ідеал у спадщині Памфіла Юркевича

У статті проаналізовано педагогічні погляди відомого мислителя Памфіла Юркевича. Виокремлено цінності виховання, пропоровані у його працях. Доведено, що виховний ідеал, обґрунтований вченим, базується на засадах християнської моралі, гуманізму, природовідповідності та народності.

Ключові слова: *П.Юркевич, виховання, мета виховання, ідеал виховання, цінності виховання.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Молодь сучасної України – це її майбутнє, її духовний та інтелектуальний потенціал. Мабуть тому надзвичайно важливим завданням було і залишається моральне виховання студентської молоді. Майбутні фахівці повинні не лише досконало оволодіти навичками професійної діяльності, але насамперед оволодіти цілим комплексом цінностей, які допоможуть їм орієнтуватися у всіх сферах життя.

Очевидно, що проблема формування цінностей особистості є актуальною та важливою. Від її розв'язання на рівні кожної виховної інституції залежить вихованість усього суспільного. Над її питаннями ефективного формування ціннісних орієнтацій особистості на теоретичному та

практичному рівні працює велика кількість науковців. Проте це неможливо зробити без звертання до вітчизняної історичної спадщини. Вважаємо, що цінні поради можна отримати з творчості видатного філософа Памфіла Юркевича. Тривалий час у вітчизняній філософській науці його ім'я незаслужено замовчувалося. У сучасній російській науковій літературі іноді його ім'я згадують у контексті російської філософії, хоча тридцять п'ять років свого життя він провів саме в Україні. Тут розпочався його життєвий шлях, тут він здобув освіту, розпочав викладацьку діяльність і став відомим філософом. Він працював у сфері вищої освіти і, безумовно, робота зі студентами не могла не вплинути на формування його педагогічних поглядів.

Народився майбутній філософ та педагог у 1927 р. в священничій родині на Полтавщині. Освіту здобув у Переяславському духовному училищі (1841), а згодом – у Полтавській духовній семінарії (1847), по завершенні якої вступив до Київської духовної академії. До 1861 р. його доля була пов'язана з цим навчальним закладом: спочатку як студента, а потім – викладача. Він мав честь навчатися у видатних філософів П. Авсенєва, С. Гогоцького, Д. Поспехова. А далі – пішов їх стопами, у 1851 р. став викладачем, зробивши стрімкий кар'єрний злет до заступника декана академії. У 1857 р. очолив кафедру філософії, викладав також німецьку мову. Саме тут з-під його пера вийшли відомі філософські праці: „Ідея”, „Серце і його значення у духовному житті людини згідно з ученням слова Божого”, „Матеріалізм та завдання філософії”, „Мир з ближніми як умова християнського співжиття”, „Докази буття Божого” тощо. У них він чітко проілюстрував глибоку обізнаність з станом європейської філософської думки та задекларував свою чітку позицію на засадах ідеалізму та християнської релігії.

У 1861 р. рішенням Міністерства народної освіти П.Юркевич був переведений до Московського університету на посаду професора філософії. Тут він читав лекції з історії філософії, логіки, психології та педагогіки. Саме завдяки йому остання стала обов'язковою для усіх студентів, які хотіли присвятити своє життя педагогічній діяльності. З 1869 р. і до кінця життя у 1874 р. педагог працював на посаді декана історико-філософського факультету. Саме у московський період життя П.Юркевич написав відомі педагогічні праці „Читання про виховання”, „Курс загальної педагогіки з додатками”, „Загальні основи методики” тощо.

Серед учнів та послідовників П.Юркевича – відомі російські філософи В.Соловйов, С.Трубецькой, С.Булгаков, М.Бердяев, М.Лосський, В.Зеньковський та ін. Його наукову спадщину високо оцінював Д. Чижевський.

Аналіз досліджень і публікацій... Сьогодні спадщину вченого досліджують філософи, правники, педагоги. Філософія Памфіла Юркевича стала предметом зацікавлень І.Бичка, В.Горського, С.Вільчинської, Л.Кудрик та ін. Дослідження проблем права і держави у творчій спадщині П.Д.Юркевича здійснили В.Тихонов, Г.Боровська та ін. Педагогічна спадщина вченого стала предметом досліджень С.Кузьміної, Л.Пироженко, М.Ткачука тощо. Зокрема, С.Кузьміна розглядала педагогіку П.Юркевича в контексті його філософських поглядів та дійшла висновку, що у наш час філософсько-педагогічна концепція П.Юркевича набуває особливої актуальності, оскільки її стрижневою темою є виявлення суто людських смислів педагогічної діяльності. Філософсько-педагогічна концепція мислителя складає безпосередній інтерес і з точки зору аналізу фундаментальних принципів гуманізму, розв'язання проблеми поєднання загальнолюдського і національного пріоритетів у системі освіти, розробки нових філософсько-педагогічних теорій [1].

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у виокремленні виховних цінностей, які пропагувалися педагогічною спадщиною П.Юркевича.

Виклад основного матеріалу... В основі наукових поглядів філософа – кордоцентризм, антропоцентризм, українські духовні традиції. Як зазначає дослідник його творчості М.Ткачук, „філософія П.Юркевича тому й набула особливого значення у вітчизняній філософській культурі, що органічно поєднала глибинну спорідненість з православною традицією, життя у цій традиції з глибоким переосмисленням і переживанням світового досвіду філософствування. Ідеї Платона і Канта, Лотце і Шопенгауера є такими само живильними ферментами Юркевичевої думки, як і твори святих отців” [2, с.13].

П.Юркевич є творцем „філософії серця” – оригінальної філософської системи, в центрі якої – учіння про серце як „осердя всього тілесного і духовного життя людини, як найістотніший орган і щонайближче містище всіх сил, функцій, рухів, бажань, почувань і думок людини з усіма їхніми напрямками й відтінками” [6, с.73]. У праці „Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого” автор стверджує, що серце є:

- хранителем і носієм усіх тілесних сил людини;
- осердям душевного й духовного життя людини, в якому зароджується її рішучість на ті чи інші вчинки, виникають різноманітні наміри й бажання; вмістилищем волі та жадань;
- містищем всіх пізнавальних дій душі;

– осердям багатоманітних душевних почувань, хвилювань і пристрастей;
– осердям моральнісного життя людини, в якому поєднуються всі моральні стани людини від таємничої любові до Бога до тієї зарозумілості, яка ставить своє серце нарівні з серцем Бога; вихідним місцем всього доброго та злого у словах, думках і вчинках людини; джерелом життя [6].

Стверджуючи, що філософія поділяється на три частини: логіку, метафізику й моральну філософію, П.Юркевич великого значення надавав останній, яку відносив до оцінювальних наук (таких, що дають правило для оцінки, торкаючись різниці між добром і злом, справедливим і несправедливим, істинним і хибним, правильним і хаотичним). Її предметом він вважав дослідження моральних ідей з огляду на різницю між добром і злом, а основною ідеєю – визначення норм (ідей), за якими ми можемо здійснювати таке порівняння [3, с.46].

Ці норми він поділяв на:

1) умовні, випадкові, суб'єктивні, згідно з якими вчинок схвалюється або засуджується нами за своїм внутрішнім достоїнством, незалежно від чогось стороннього, та які змінюються відповідно до зрілості, часу й освіти. Суб'єктивні норми поділяються на два види: а) ми обираємо нормою для оцінки наших вчинків щось зовнішнє, таке, що викликає в нас приємне або неприємне враження; б) ми обираємо норму як засіб для досягнення цілей;

2) норми, що характеризують внутрішню гідність нашої особи, володіють безумовною якістю і є всезагальними нормами вчинків, обраних і схвалених усяким людським розумом.

Для педагогіки П.Юркевича, яку проаналізуємо нижче, важливим є твердження про суб'єктність особистості. Він писав: „внаслідок свого розуму людина здатна вибирати між добрим і поганим, правим і неправим... Цей вільний вибір, це вільне підпорядкування себе законам моральної свободи ми називаємо *вільним самовизначенням* суб'єкта. Моральна особа людини усвідомлює справедливе і несправедливе, здатна піднятися над приємним і корисним, відійти від випадкових умов і вчинити так, як вимагає свідомість обов'язку...” [3, с.49].

Відтак кожна людина є моральною особою, здатною свідомо підпорядковувати себе законам моральної свободи, розрізняти закони, спричинені добродетністю, і закони, спричинені необхідністю [3, с.48], а усі її моральні відносини можна описати у трьох ідеях – права, справедливості та любові [3, с.50].

Філософ був переконаний, що люди наділені почуттям людяності, „яке надає нашому родові особливе, вище значення серед інших живих істот цього світу... Почуття це, з якого народжуються моральнісні квіти товариськості, щирості, відвертості, простоти, співчуття й жалю до нещасних, виховується правильними впливами науки, живих прикладів, а надто істинною, теплою релігійністю, для якої все добре не тільки добре, але й священне, й хто виховує інших у цьому певному моральнісному дусі, той старатиметься для замирення людей і для зміцнення живого союзу й цілющого спілкування між ними” [5, с.225].

Педагогіка П.Юркевича [4; 7] базується на християнських основах. Він був переконаний, що саме християнське виховання дітей є служінням всьому людству і самому людству. Визнаючи дитину – даром Божим, довіреним батькам благом, вважав її представником майбутнього досконалого людства, якому належить здійснити надію царства Божого на землі ширше і повніше, ніж це було можливо для сьогоденного дорослого покоління. Оскільки християнство вчить про високу гідність людської особистості, П.Юркевич був переконаним, що вихованець є суб'єктом виховного процесу, а сам процес виховання повинен посприяти розвитку у його душі багатосторонньої самодіяльності. Він також зазначав: як навчання діє безпосередньо на розум, так виховання – на волю, викликаючи у вихованцеві певні приємні чи неприємні відчуття, не допускаючи одним відчуттів і повторюючи інші, і внаслідок цього формуючи в них добрі звички і усуваючи появу поганих. Це виховання не є дресурою... Формуючи певні звички, виховання ставить їх у залежність від переконань вихованця, внаслідок чого звички ці набувають самостійного характеру. Відтак людина розвивається, як рослина; знаходить, чи відкриває саму себе як істоту свідому, і нарешті винаходить методи життя і знання, як істота розумна. З трьох ступенів: розвитку, відкриття, винаходження, вихователю доводиться мати справу головним чином з останнім, щоб допомогти вихованцеві у мистецтві винаходження кращих методів життя і знання. Діячем, головним працівником залишається вихованець і кожне виховання є лише засобом для самовиховання.

Мету виховання мислитель вбачав у тому, щоб сприяти людині у досягненні вищої досконалості, зробити її здатною до виконання обов'язків у Церкві, сім'ї та державі, а також сприяти у реалізації її особистісного призначення. Іншими словами, виховання повинно ставити собі за мету те, що поставив би перед собою сам вихованець, якби був дорослим. При цьому автор зазначив, що вихованець у зрілому віці повинен бути: 1) знаючим добре; 2) люблячим добре і 3) спроможним творити добре. Мислитель стверджував, що не громадянські звичаї, не вміння

жити на світі, не велика кількість відомостей, не щастя й не користь, а розумна і добра людина – є беззаперечною метою виховання.

Для досягнення цієї мети вихованцеві необхідно прищепити низку цінностей. Сам філософ хоча й не послуговується цим терміном, але чітко виокремлює ті ідеї, які повинна засвоїти кожна особистість. Зокрема він зазначав, що людина покликана проявити у собі образ Божий справами мудрості, правди, любові і святості. Вона не лише повинна оволодіти цими рисами безсмертя, але й бути досконалою, як досконалий Отець Небесний і сприяти приходу Царства Божого, яке є правдою, радістю і миром.

Серед інших цінностей виховання, які зустрічаємо у педагогічних працях автора – великодушність і самовідданість, послух перед законом і повага прав інших людей, дотримання даного слова, вірність обов'язку, справедливість і безкорислива любов. П.Юркевич наголошував також, що у серці вихованця треба пробуджувати любов до вищого та ідеального, до священного і Божественного, ту любов, які змушує людину забути про себе задля служіння правді і добру.

Проте педагога турбувало те, що на практиці реалізується лише ідеал середньої людини. Аналізуючи реальний стан речей, він зазначає, що любов до добра не стає натхненною силою, але зводиться до звичок схвалених способів співжиття. Любов до прекрасного не спонукає до творчості, яка вимагає обмежень і відречень, але вважається необхідною як здатність насолоджуватися естетичними формами. Погано, якщо молода людина не володіє своїми почуттями, але не бажано, щоб вона забувала про вигоди, які набуває людина, яка вміє демонструвати свою чуттєвість і набувати з її допомогою корисних їй друзів. І таким чином моральний скептицизм часто ставить нездоланну перепону для здійснення педагогічного ідеалу.

П.Юркевич усвідомлював залежність виховного ідеалу від виховних методів та засобів. Зокрема, всі виховні заходи він поділяв на позитивні та негативні. Перші спонукають, розвивають і розширюють те добре, що притаманне вихованцю; інші обмежують і присікають розвиток негативного у людині. Негативні засоби мають лише охоронне значення, на певний відрізок часу обмежуючи дитину у її діях; позитивні – є розвиваючими, внаслідок їх застосування форми досконалого життя і діяльності не стільки нав'язуються зовні, скільки виробляються зсередини. Автор наводить приклад розвиваючого виховання у афінян та обмежуючого – у давніх іудеїв, при цьому зазначаючи, що небезпеки першого полягають у тому, що воно вносить елемент змінності у виховний ідеал і життя, а небезпеки іншого полягають у тому, що воно робить виховний ідеал формальним.

Проте, на думку автора, добрий вихователь знаходить можливість переведення негативних засобів у позитивні: він відводить від зла спонуканням до добра і будує життя дітей так, щоб якомога менше використовувати заборони, погрози, обмеження і покарання.

Основною формою будь-якої виховної дії педагог вважав вимогу, яка на його думку може виражатися у формі повчань, нагадувань, застережень, умовлянь, порад і прохань. Застосування цих виховних засобів, на думку педагога, є надзвичайно корисним, оскільки дозволяє вихованцям відчувати себе вільними та самостійними. Педагог не здійснює грубого втручання у внутрішній світ дитини. Він або надає їй певні практичні ідеї (повчання), чи створює їй опору, яка стосується її минулого чи майбутнього (нагадування, застереження), або ж змушує вихованця зануритися у свій внутрішній світ глибше, ніж це буває у процесі щоденного самоспостереження (умовляння), повідомляє йому думки про щось краще (порада), або ж створює ситуацію, коли надмірна вага обов'язку переходить у задоволення права (прохання).

Великого значення у процесі виховання, а відтак засвоєння цінностей, П.Юркевич надавав методам стимулювання діяльності. Він дав чіткі рекомендації щодо застосування похвали і осуду, обіцянок і погроз, висловив своє ставлення до так званих „штучних спонукань”, а також обґрунтував вимоги до використання покарань.

Педагог вважав, що похвала повинна бути підбадьорюючою, спонукаючою до інших позитивних дій. У той же час осуд має застосовуватися якомога рідше, лише як протидія неувважності вихованця, оскільки викликає у вихованцеві неспокій, який не дає зосередитися на справі. Вихователь завжди повинен пам'ятати, що осуд має, з одного боку, бути в межах строгої справедливості, а з іншого, – він повинен бути просякнутий неспідробною турботою станом вихованця. Коли осуд базується на любові, він приймає форму докору; коли на авторитеті – то догани. З докором поєднується нагадування і умовляння, з доганою – повчання і застереження.

Обіцянка та погроза стають рушіями душевного життя вихованця тому, що перша спонукає його очікуванню приємних наслідків діяльності, а друга – обмежує його очікуванням неприємних наслідків. При цьому автор наголошує на тому, що обіцянка і погроза скеровують діяльність вихованця, приєднуючи до неї такі наслідки, які вимагаються чи дозволяються моральним порядком життя, а не фізичним.

П.Юркевич був переконаний, що виховання повинно базуватися на особистісному союзі між вихованцем і вихователем. Там, де цей союз відсутній чи надто слабкий, чи односторонній, там вигадуються різні механізми, щоб замінити нестачу справжніх рушіїв. Такі спонукання він називав штучними. Почесне місце у класі – місце, для отримання якого учні часто змагаються між собою, дошка пошани, на якій красуються імена всіх відмінників, читання перед класом чи всією школою оцінок за поведінку чи успіхи, похвальні листи, медалі, стипендії, виставка чи ярмарка учнівських робіт, поблажки чуттєвим схильностям як нагорода, особлива обстановка, з якою здійснюються тілесні покарання – подразнюють честолюбство дітей, неприродно прославляючи чи принижуючи їх. Штучні спонукання взагалі, на думку педагога, відучують вихованця від добросовісності, старанності і безкорисливої любові до істинного і доброго, від уваги до того, ким він є і що робить.

Звертаючись до класифікації покарань, зробленої Куртманом, П.Юркевич виділяє такі їх види: покарання, які торкаються почуття честі (осуд, присоромлення); покарання, що базуються на обмеженні (позбавлення прогулянки, права на приймну гру, на вихід до міста, до товариша, до рідних, позбавлення волі, арешт тощо); примусова робота; тілесні покарання, виключення зі школи, грошові штрафи. Проте сам автор наголошує на тому, що найбільш дієвим, корисним та природним покаранням є позбавлення звичної прихильності вихователя.

Оскільки у процесі виховання основна роль відводиться вихованцеві, то й сам процес виховання повинен бути природовідповідним, розвивальним і гуманним. П.Юркевич чітко окреслив вимоги, яким повинно відповідати таке виховання:

- 1) воно має базуватися на всебічному знанні індивідуальності вихованця;
- 2) право вихователя підкоряти собі вихованця повинно мати в своїй основі авторитет і любов;
- 3) сприяючі виховні заходи мають переважати протидіючі;
- 4) безпосередній моральний вплив на вихованця повинен робити непотрібним будь-яке насилля, примус чи ніяковість;
- 5) спонукання до виконання виховних вимог має полягати в чистоті насолоди, або в простому усвідомленні відмінностей між добрим і поганим, чи в прагненні до ідеального і прекрасного.

Основними виховними інституціями П.Юркевич вважає сім'ю, суспільство, державу та Церкву. Відтак очевидно, що для життя у кожній з цих спільнот особистість має засвоїти певні цінності.

Виховання у сім'ї є природним процесом, адже дитина для батьків – священний предмет, і батьки, виховуючи її, лише виконують служіння покладене на них Богом, який є істинним Отцем всього людства та їх новонародженого маляти. Родина є найважливішим інститутом виховання, оскільки своїм особливим устроєм та духом формує у дітях дорогі якості серця і волі: любов, послух, любов і живу віру в Бога. Загальний дух, загальне благо і органічне ставлення окремого до загального, притаманна сім'ї, – це моральні сили, які здійснюють благодотворний вплив на облагородження серця і формування волі.

Оскільки дитина живе у суспільстві, вона мусить засвоїти його неписані закони, втілені у думках, забобонах, звичаях, способах життя і в особливих переконаннях відносно похвального і безчесного. Крім того, складно позбавити дитину впливів суспільства, які можуть бути, як позитивними, так і негативними. А тому вона повинна бути готовою до життя у ньому і виконання покладених на неї обов'язків.

Держава також є важливим виховним середовищем. Для того, щоб підтримувати державний лад, у її підданих має бути певний рівень освіти. Його нестача відбиватиметься на діяльності всіх установ. На виховання дітей держава діє за посередництва батьків. Воно, на думку вченого, повідомляє певний напрям почуттям і прагненням дорослих, має вплив на їх думки про послух і владу, про гідність і честь, про блага та жертви. Часто це ставлення дає батькам привід готувати дітей з ранніх років до майбутнього служіння державі. Проте, як зазначає П.Юркевич, перш, ніж вмещувати дітей у державу, потрібно в дітях вмістити державу – вмістити освітою в душі державної, керівної волі і світлого, спрямовуючого до істини і добра, розуму.

Виховний вплив Церкви розпочинається практично водночас з впливом родини. Виховне значення цієї інституції визначається її статусом хранительки вищих звичаїв, які вивищуються над місцевими навичками й забобонами через ідею людства, спосіб якого визначається його єдністю з Богом. Саме в церковній общині дитина засвоює ці вищі звичаї; вона живе у людстві; її симпатії простягаються до первісного світу патріархів і охоплюють визначні епохи людства і високої людяності. Засобами виховання Церквою і в церкві виступають молитва, спільне святкування релігійних свят, а також релігійне мистецтво (музика, спів, архітектура, малярство тощо).

Висновки... Отже, у педагогічній спадщині П.Юркевич обґрунтував християнський ідеал людини, що відстоює Добро, Істину та Справедливість. Вчений був переконаний, що його

досягнення неможливе без врахування індивідуальних особливостей людини та її приналежності до певного етносу. Основними ж інститутами виховання вважав родину, спільноту, державу та Церкву. Об'єднавши свої зусилля, вони здатні прищепити підростаючій особистості цілу низку цінностей (мудрість, правда, любов, самовідданість, послух перед законом і повага прав інших людей, дотримання даного слова, вірність обов'язку тощо), керуючись якими вона буде здатною виконувати покладені на неї обов'язки.

Список використаних джерел і літератури:

1. Кузьміна С. Л. Філософсько-педагогічна концепція П. Д. Юркевича : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.05 / С. Л. Кузьміна. – К., 2000. – 21 с.
2. Ткачук М. Памфіл Юркевич і його рукописна спадщина / М. Ткачук // Юркевич П. З рукописної спадщини / [упоряд., пер. укр. й комент. М. Ткачук]. – К. : Видавничий дім „KM Academia”, Університетське видавництво „Пульсари”, 1999. – С. 7–14.
3. Юркевич П. Історія філософії права (давньої) / П. Юркевич // Юркевич П. З рукописної спадщини / [упоряд., пер. укр. й комент. М. Ткачук]. – К. : Видавничий дім „KM Academia”, Університетське видавництво „Пульсари”, 1999. – С. 31–279.
4. Юркевич П. Д. Курс общей педагогики с приложениями / П. Д. Юркевич. – М., 1869. – 404 с.
5. Юркевич П. Д. Мир з ближніми як умова християнського співжиття / П. Д. Юркевич // Юркевич П. Д. Вибране. Бібліотека часопису „Філософська і соціологічна думка”, серія „Українські мислителі” / [пер. з рос. В. П. Недашківського; упоряд., передм. й прим. А. Г. Тихолаза]. – К. : Абрис, 1993. – С. 222–229.
6. Юркевич П. Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого / П. Д. Юркевич // Юркевич П. Д. Вибране. Бібліотека часопису „Філософська і соціологічна думка”, серія „Українські мислителі” / [пер. з рос. В. П. Недашківського; упоряд., передм. й прим. А. Г. Тихолаза]. – К. : Абрис, 1993. – С. 73–114.
7. Юркевич П. Д. Чтения о воспитании / П. Д. Юркевич. – М. : Изд-во Н. Чепелевского, 1865. – 272 с.

Аннотація

Е.В.Невмерзичкая

Христианский воспитательный идеал в наследии Памфила Юркевича

В статье проанализированы педагогические взгляды известного мыслителя Памфила Юркевича. Выделены ценности воспитания, пропагандируемые в его трудах. Доказано, что воспитательный идеал, обоснованный ученым, базируется на принципах христианской морали, гуманизма, природосообразности и народности.

Ключевые слова: П.Юркевич, воспитание, цель воспитания, идеал воспитания, ценности воспитания.

Summary

O.V.Nevmerzhyts'ka

Christian Ideal of Education in Pamphil Yurkevych's Heritage

Pedagogical views of the famous thinker Pamphil Yurkevych are analyzed in the article. Values of education advocated in his writings are pointed out. It is proved that Pamphil Yurkevych's educational ideal is based on Christian morality and humanism.

Key words: education, Pamphil Yurkevych, ideal of education, purpose of education, values of education.
Дата надходження статті: „27” вересня 2012 р.

УДК 37.034

В.В.ОЛІЙНИК,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Виховання сучасної молоді у вищій школі: проблеми і перспективи

У статті висвітлено проблеми виховання студентської молоді, а також шляхи їх вирішення.

Ключові слова: виховання, виховний процес, студентська молодь, моральні цінності.

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі розвитку української держави важливими є питання формування всебічно розвиненої, духовно і морально зрілої особистості, готової до сучасного життя. Про це зазначено в державних нормативних документах, що визначають зміст освіти. У Державній національній програмі „Освіта” („Україна ХХІ століття”) (1993) зауважено, що головною метою Програми є визначення стратегії розвитку освіти в Україні на перспективу ХХІ ст., створення життєздатної системи безперервного виховання для досягнення високих освітніх рівнів, збагачення можливостей постійного духовного самовдосконалення